

Ústav germánských studií

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Bc. Lukáše Bočka

na téma

Zur Verwendung des Progressivs in der deutschen Gegenwartssprache. 53 stran. ÚGS FF UK 2013.

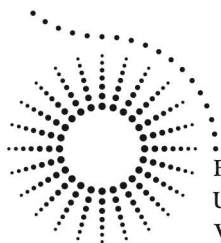
Posluchač Lukáš Boček se ve své bakalářské práci zabývá tématem progresivu (především ve formě *sein + am + Infinitiv*). Věnuje se tomuto fenoménu jak po formální, tak po významové stránce a především sleduje jeho užívání v současném německém jazyce.

Strukturně je práce rozdělena na část teoretickou, v níž se autor zabývá popisem progresivu a jeho funkcemi v jazyce. V této části autor velice obratně čerpá ze sekundární literatury a snaží se fenomén progresivu v němčině problematizovat. Nechybí zde přehled nejvýznamnějších německých gramatik a jejich výklad progresivu, jakož i formální popis progresivu včetně dalších možností vyjádření této „Verlaufsform“. Autor zde shrnuje také morfosyntaktické vlastnosti, preference a restriktce v jeho užívání. Tato část obsahuje také velice užitečné srovnání s průběhovými formami jiných jazyků, především angličtiny, v níž jsou průběhové časy plně etablovány. Tato část obsahuje také potřebnou kapitolu týkající se tématu aspektuality, která je s progresivem a charakterem němčiny jako jazyka přímo spojena. Teoretická část je zakončena stručným shrnutím, v němž autor trefně vyzdvihuje nejdůležitější body předchozího textu.

V praktické, empiricky zaměřené části zkoumá autor formu a chování progresivu na základě autentických textů vyhledaných v korpusech DeReKo a DWDS. Soustředí se na progresiv s devíti slovesy (*spielen, kommen, gehen, machen, tun, arbeiten, lernen, lesen, schreiben*), která byla vybrána z databáze DeReWo jako nejčastěji se vyskytující průběhová slovesa. U každého z nich pak autor především vyhodnocuje nalezené doklady, poukazuje na progresivní i neprogresivní užití konstrukce *am + Infinitiv* daného slovesa a vyzdvihuje množství morfosyntaktických i sémantických znaků, které lze z dokladů vyčíst. Práci nechybí ani další nepostradatelné části jako je úvod, shrnutí, Fazit, seznam literatury, abstrakt, obsah a soupis použitých zkratk.

Po stránce formální a strukturní je text velice přehledně členěn, příkladně upraven a umožňuje tak bezproblémovou orientaci a porozumění. Práce je psána německy, s minimem chyb (spíše překlepů), např. na str. 7 místo *neun* stojí *neuen*, na str. 9 namísto *beispielsweise* jen *beispielweise*, na str. 13 chybně *im Analogie*, na str. 20 *Präpostion* namísto *Präposition* apod. (další drobnosti jsou vyznačeny tužkou přímo v textu). V porovnání s ostatními pracemi na této úrovni studia se jedná o práci v jazykovém vyjádření nadprůměrnou. Systém odkazování v textu i bibliografické odkazy jsou plně v souladu se současnými trendy citací.

Po stránce metodologické se autorovi nedá upřít odvaha pracovat s nejmodernějšími prostředky jazykového výzkumu (s korpusey). Chvályhodné jsou jak pečlivost, s jakou autor vyhodnocuje výsledky hledání statisticky, tak kritické vyhodnocování jednotlivých dokladů, na nichž autor sleduje nejen kontext samotný a s ním spojenou sémantiku, ale i to, že při

Ústav germánských studií

vyhodnocování také nezapomíná na zohlednění textového druhu a žánru jakož i regionální a časové zařazení daného textu. Jedná se o názorný příklad, jak lze do detailu vytěžovat korpusová data. Stanovené postupy dodržuje striktně u všech zkoumaných sloves a v jejich následném popisu se zmiňuje vždy o všech sledovaných jevech.

V závěru své práce autor sumarizuje výsledky svých korpusových rešerší a porovnává je s tezemi z teoretické části práce. Závěry, ke kterým dochází, jsou pak vždy podloženy dostatečným množstvím nalezených dokladů.

V souvislosti s tématem se nabízejí následující otázky k diskusi:

- 1) Proč jste pro výběr sloves do konstrukce progresivu vybíral z databáze DeReWo? Nebylo by metodologicky vhodnější vyhledat všechny výskyty slovního spojení „am /+1w MORPH(V INF)“ a nechat si pomoci kookurenční analýzy zanalyzovat pravé pole, tedy pozici slovesa v infinitivu? Dostal byste tím možná reprezentativnější vzorek sloves, která se v konstrukci s *am* nejčastěji vyskytují! S tím souvisí i druhá otázka:
- 2) Když jste vybíral slovesa v DeReWo, zaměřil jste se na slovesa vyjadřující průběh a nejčastěji používaná. Měl jste na počátku své práce stanovenou tezi, že právě nejčastěji používaná průběhová slovesa budou také nejčastější součástí konstrukce s *am*?
- 3) Proč jste konkrétní jazykové realizace progresivu (tedy *am* + konkrétní sloveso) nevyhledával v Archivu W, který zahrnuje všechny texty obsažené v DeReKo? Jistě byste našel celkově větší počet dokladů, než v archivu TAGGED-C, který je vhodné využívat jen pokud je Váš dotaz založen na využití morfosyntaktických anotací?
- 4) Proč nelze příklad (19) na str. 19 „Sie ist noch am Leben.“ považovat za progresiv?
- 5) Opravdu lze konstrukci progresivu pojit jen se slovesy vyjadřujícími průběh? Kdybyste totiž analyzoval pozici slovesa tak, jak je nastíněno v bodě 1), zjistil byste, že existují i spojení *sein* + *am* *Verblassen* / *Zerreißen* / *verbessern* / *Verblühen* ad.

Z výše řečeného je zřejmé, že předkládaná práce je na velice vysoké obsahové i formální úrovni. Jediným menším nedostatkem se ukazuje z mého hlediska ne zcela dokonalá práce s korpusovým nástroji (např. chybné doklady typu „Lust am Lesen“ by se daly v taggovaném korpusu z větší části vymýt pomocí rozšířené formy dotazu „(am /+1w MORPH(V INF)) %-w1 MORPH(N)“, která by nezařadila do výsledků právě výskyt „am + Infinitiv“, pokud mu předchází substantivum). Na druhou stranu je třeba uznat, že student bakalářského studia v podstatě nemá příliš možností seznámit se se všemi podrobnosti hledání v korpusu a nelze to tedy označit za velké selhání.

Předkládanou práci ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

Mgr. Věra Hejhalová, Ph.D.